

Základy laserové techniky

- Princip laseru
- Základní typy laserů

RNDr. **Libor Mrňa** Ph.D.

Osnova

1. princip funkce laseru

1.1. optický rezonátor

1.2. aktivní prostředí

1.3. laserový mod

2. typy laserů

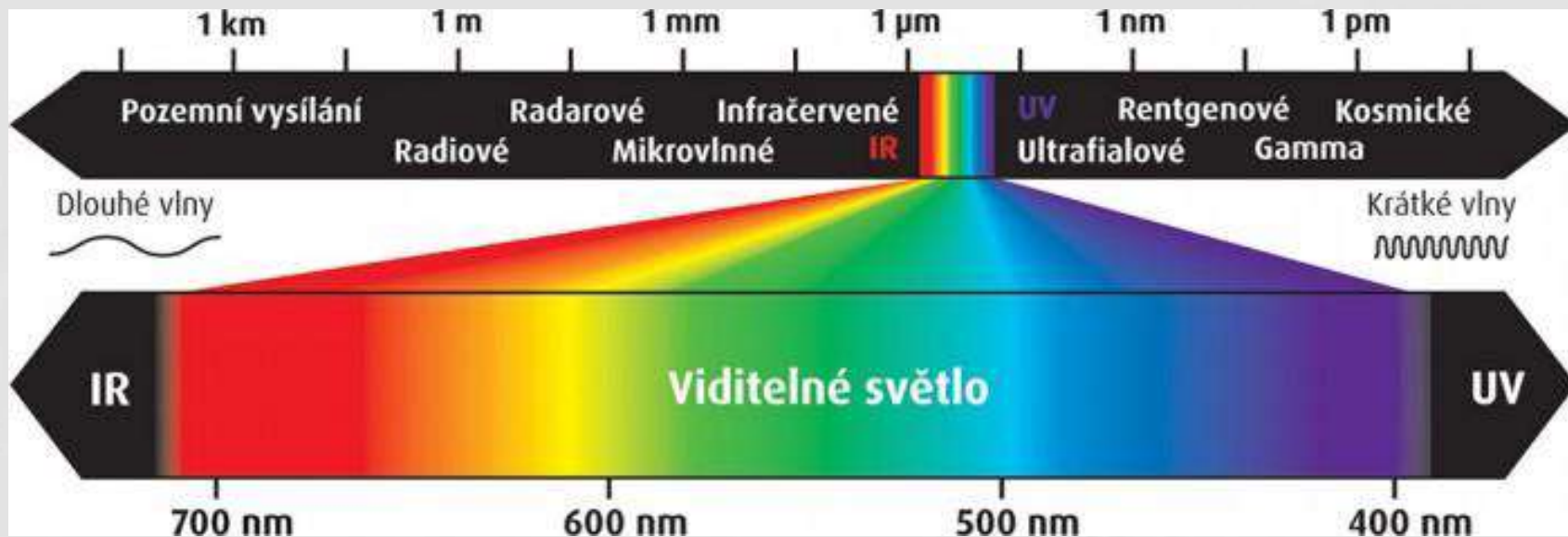
2.1. rozdělení laserů

2.2. CO₂ laser

2.3 Nd – YAG laser

2.3. polovodičový laser

Fyzikální povaha světla

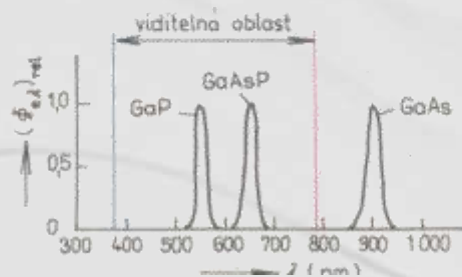
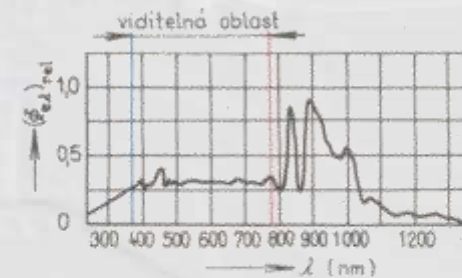
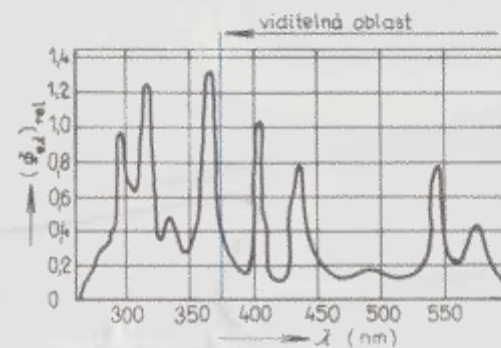
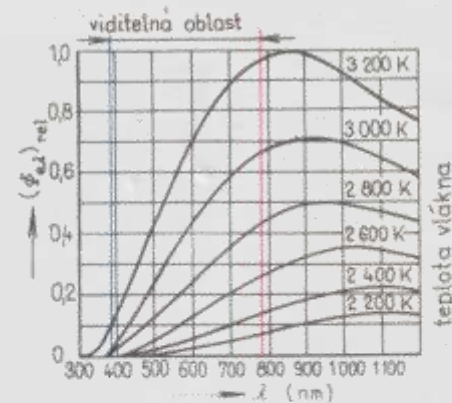
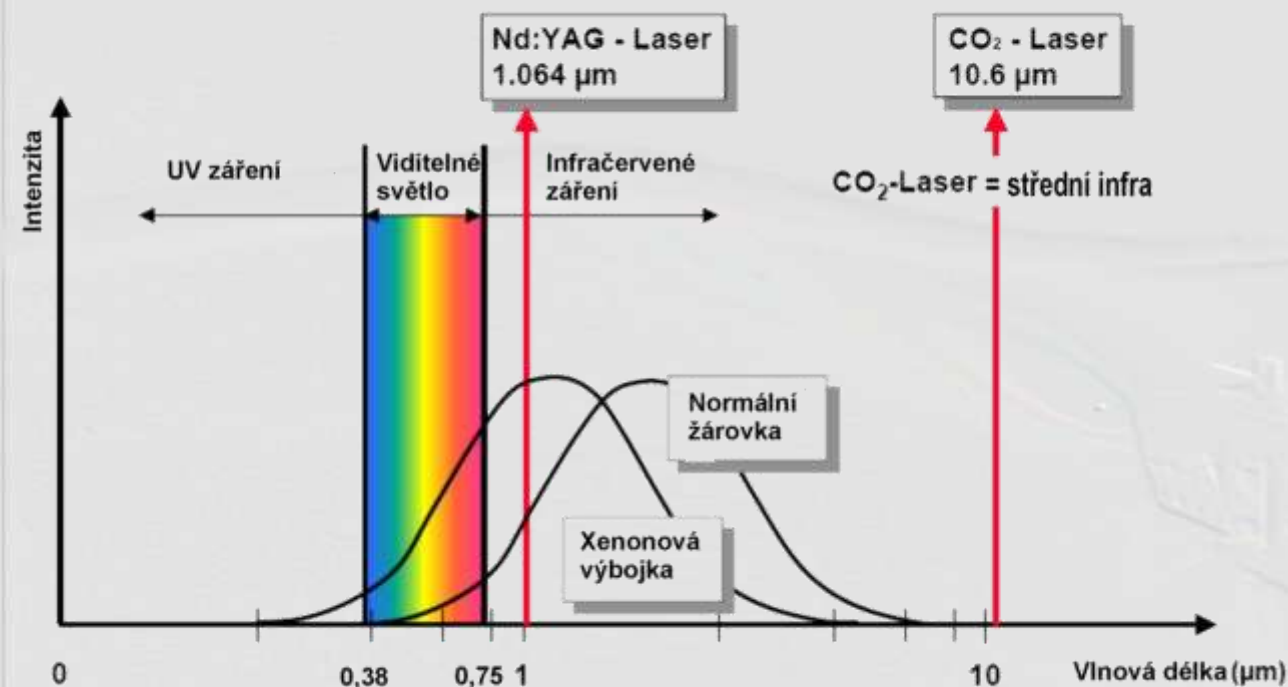
Světlo má duální povahu: je současně vlna i elementární částice - foton

Co je to laser ?

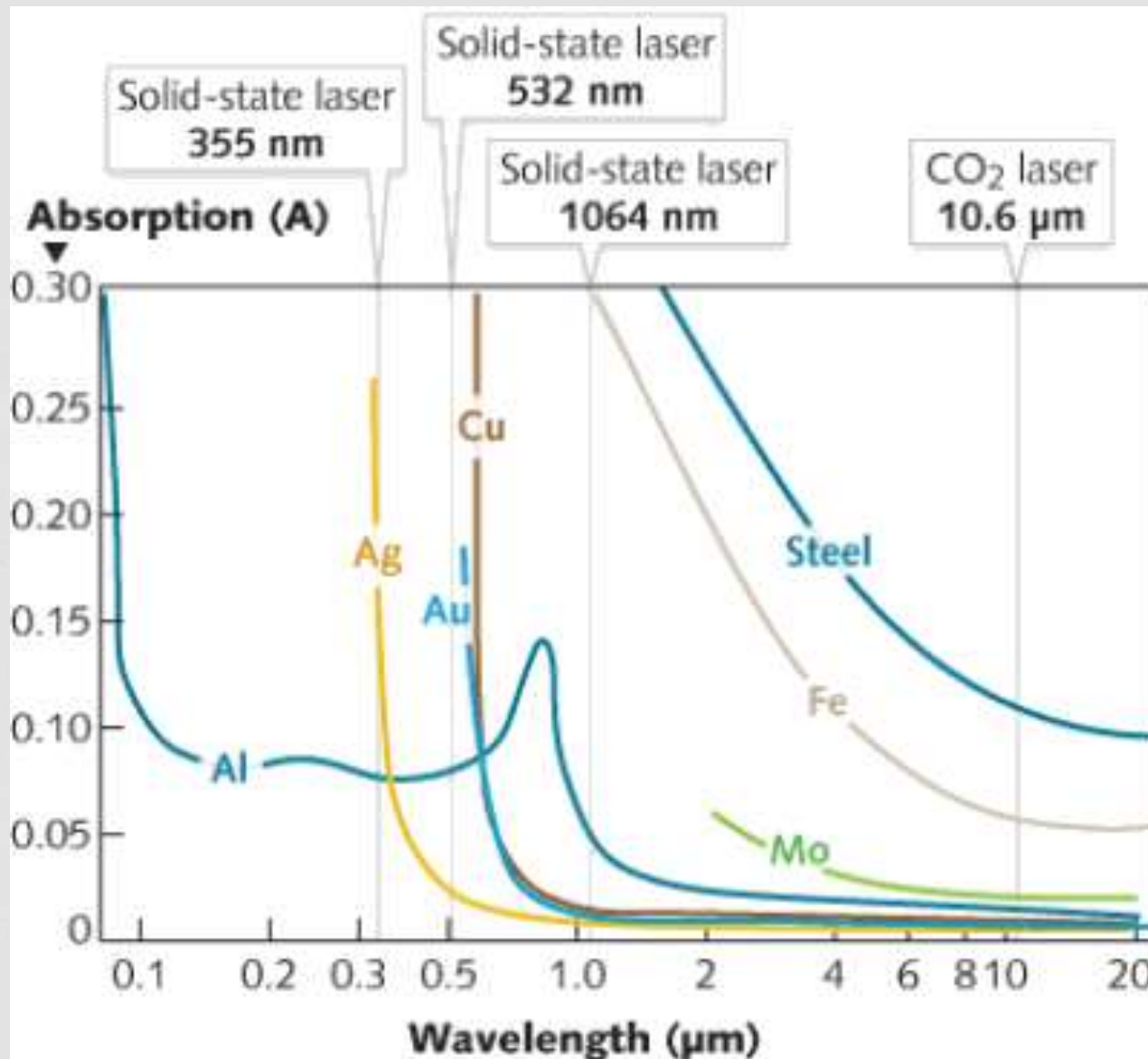
LASER = *Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation*,
zesilování světla stimulovanou emisí záření

Klasický zdroj	LASER
záření se šíří rovnoměrně do celého prostoru	záření z laseru vychází ve formě úzkého paprsku o malém průměru
záření je barevné (mnoho vlnových délek)	paprsek má jednu barvu (je monochromatický)
jednotlivé světelné vlny nejsou synchronizovány	vychází jen jedna synchronizovaná vlna
Zaostření do plošky	Zaostření svazku do bodu

Elektromagnetické záření zdroje světla

Absorpce záření v kovech

Vyšší absorpci dosáhneme:

- Drsností povrchu
- Zvýšením teploty

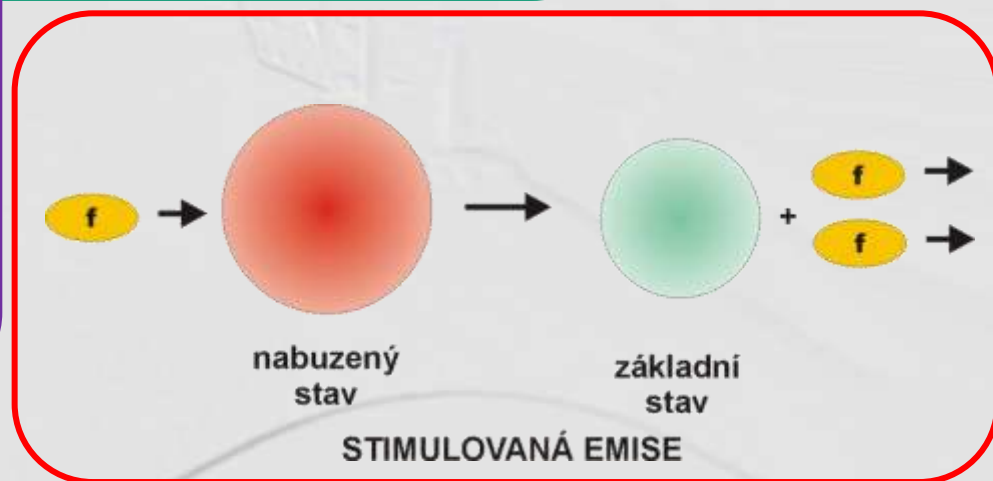
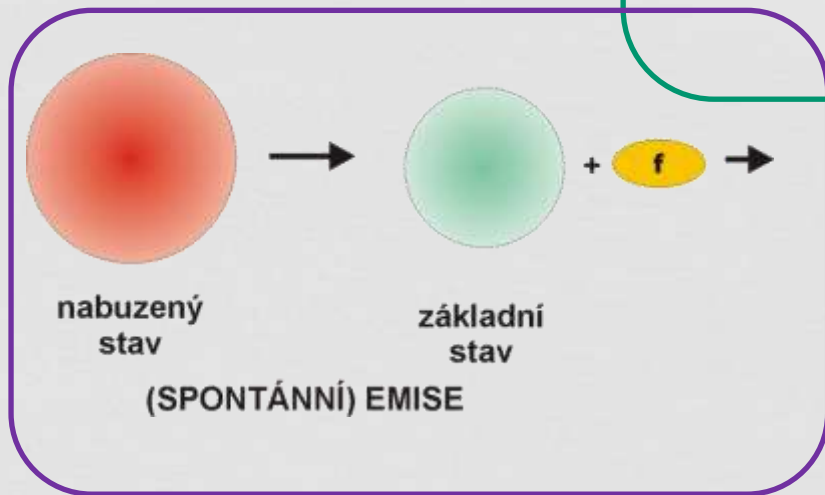
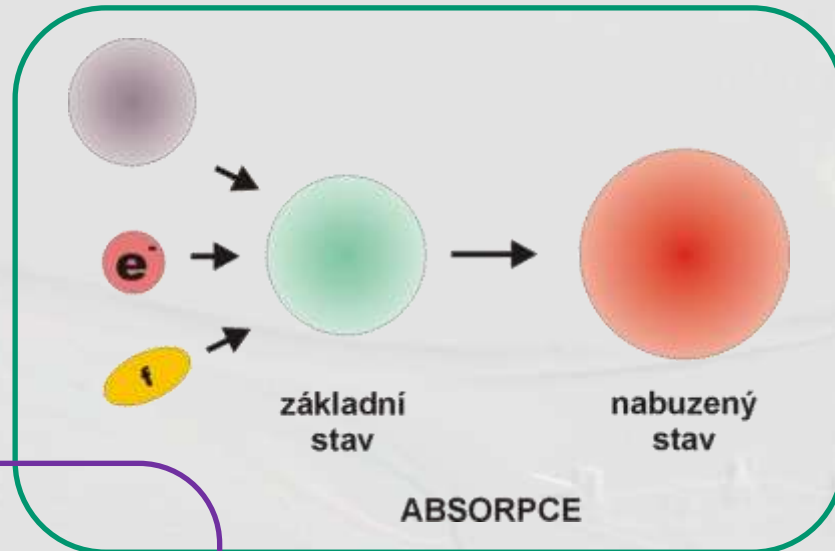
Základní prvky laseru

Optický rezonátor

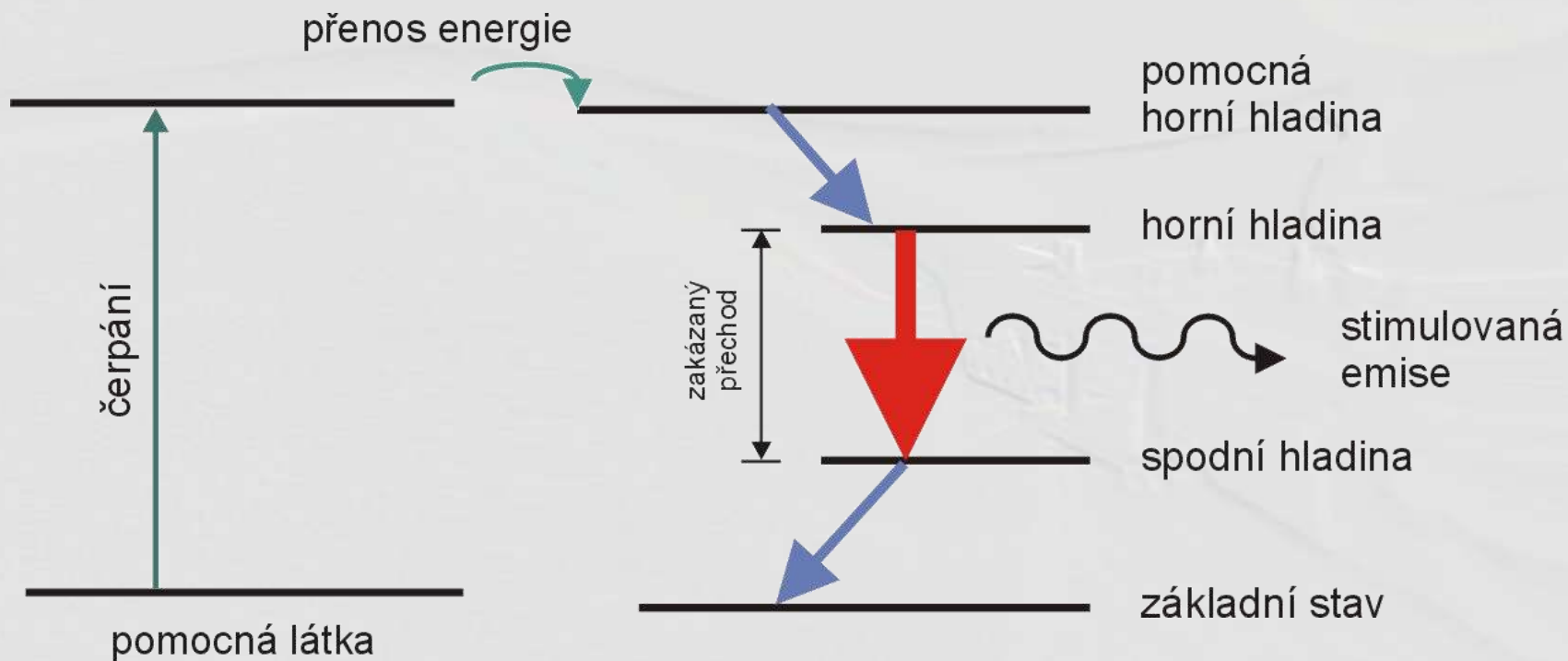
Základní prvky laseru

Aktivní prostředí

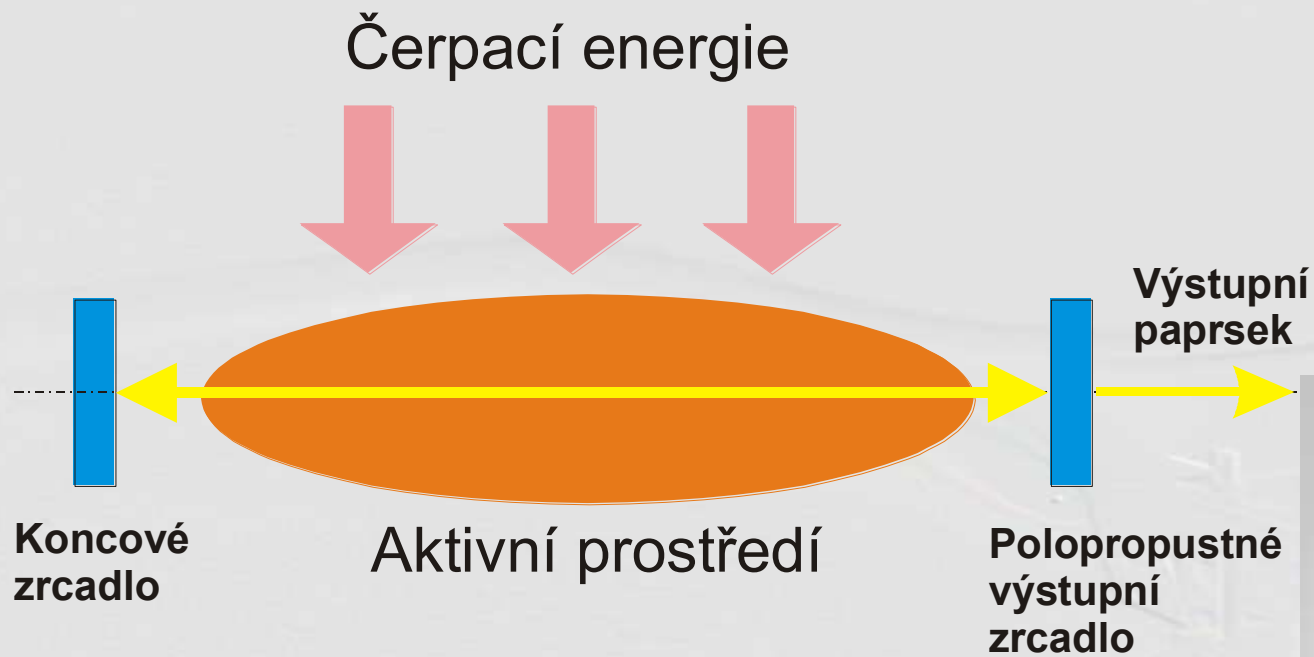

Stimulovaná emise v energetických hladinách

Funkční schéma laseru

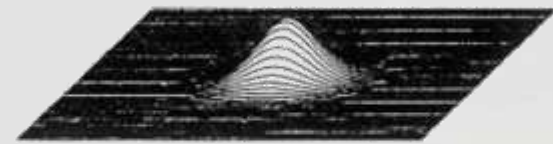

Funkce laseru

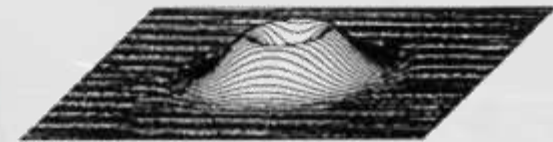

Tvar laserového paprsku - mód

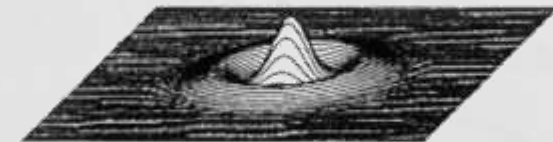
- základní tvar je dán geometrickou konstrukcí rezonátoru
- závisí na nastavení zrcadel
- dokonalá symetrie modu je klíčová pro mnoho aplikací

$K = 1.0$ TEM_{00}

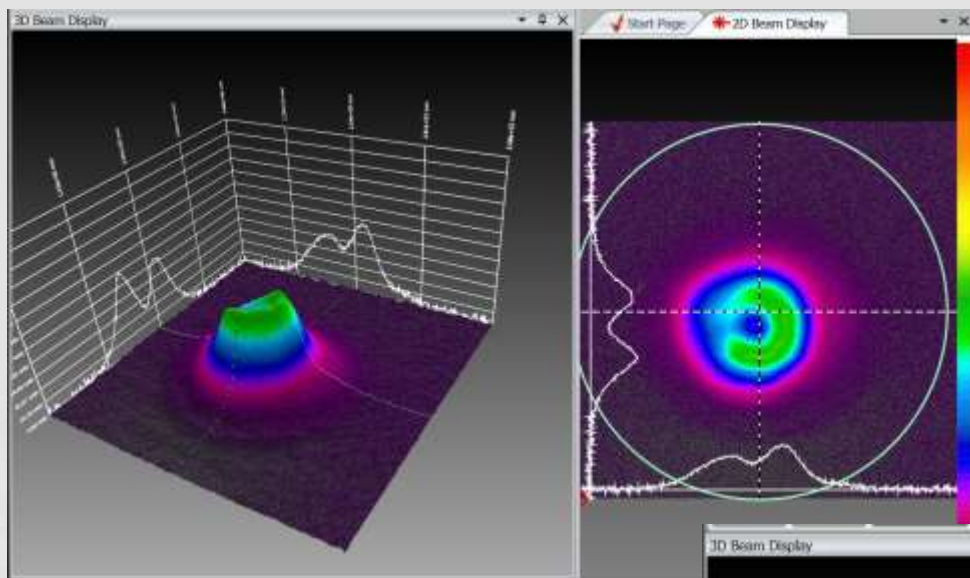

$K = 0.5$ TEM_{01^*}

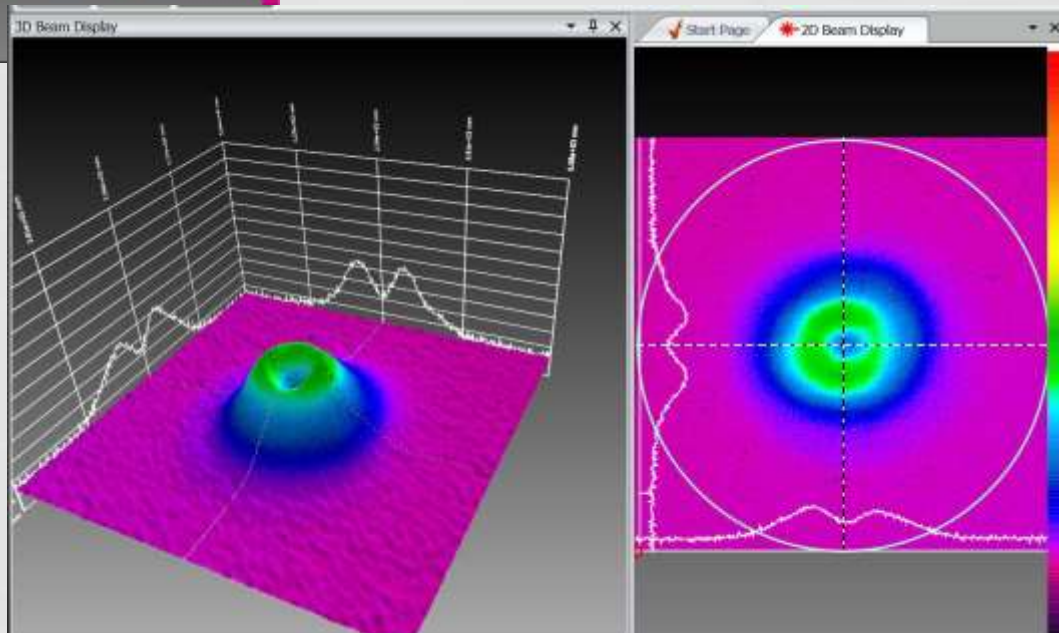
$K = 0.33$ TEM_{10}

Seřizování modu

Špatná symetrie

Vyhovující symetrie

2. Základní typy laserů

Podle druhu aktivního prostředí

- plynové
- kapalinové
- pevnolátkové
  - tyčové
  - diskové
  - vláknové
  - polovodičové

Podle typu čerpání

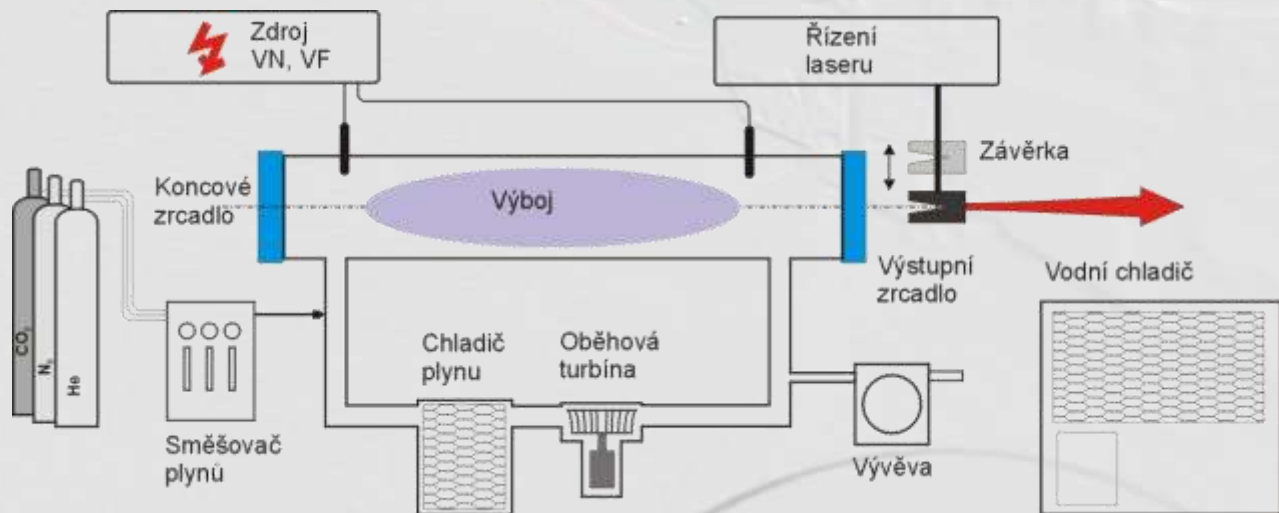
- elektrický výboj
- optické čerpání
- chemickou reakcí

Podle režimu provozu

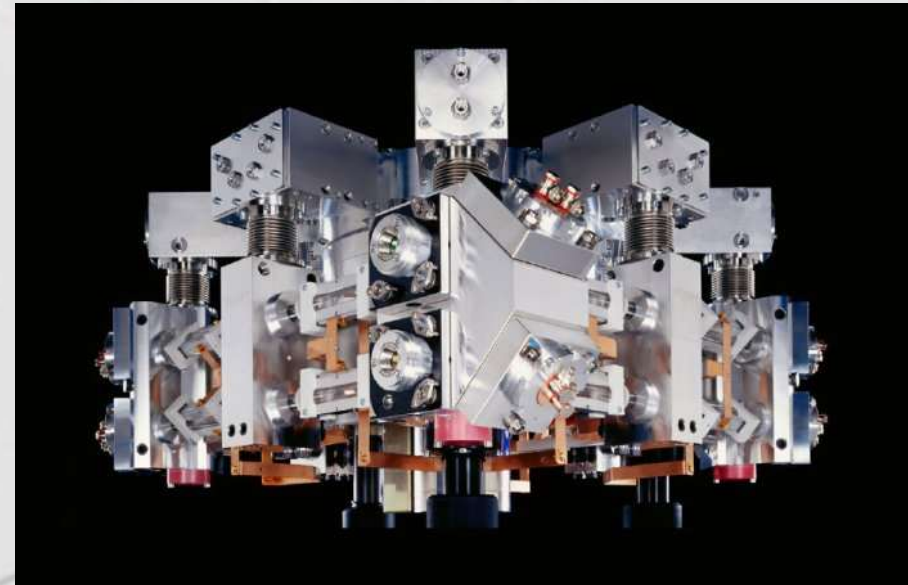
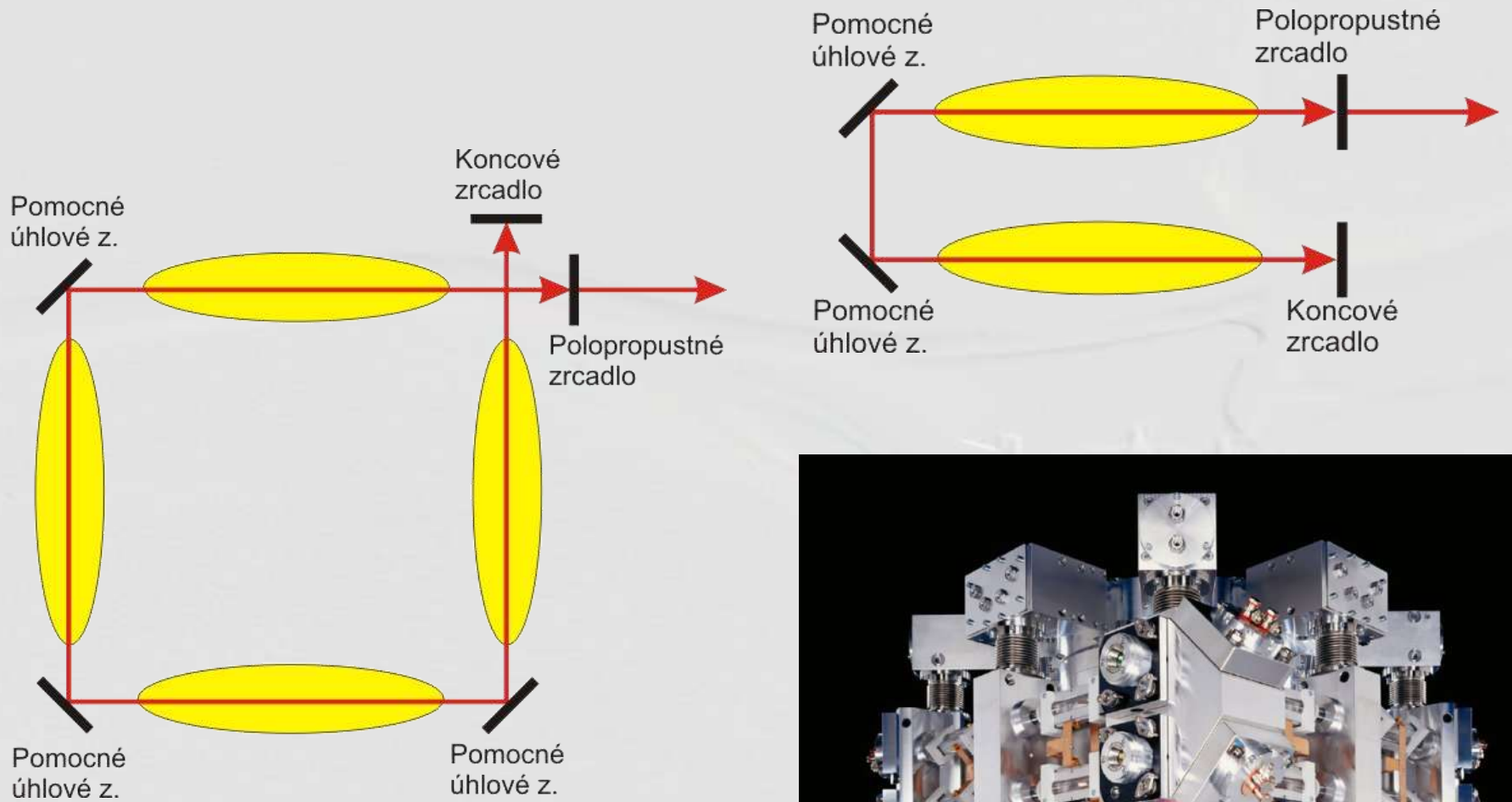
- pulzní
- kontinuální

CO₂ laser - základ

- plynový laser (He + N₂ + CO₂)
- buzení elektrickým výbojem
- kontinuální i pulzní provoz
- pracovní vlnová délka 10,6 um
- výkon do 20 kW
- účinnost 5 – 10 %
- nutnost použití speciální optiky
- refrakční optika ZnSe, Ge, GaAs
- reflexní optika Si/Cu s Au
- nelze použít sklo

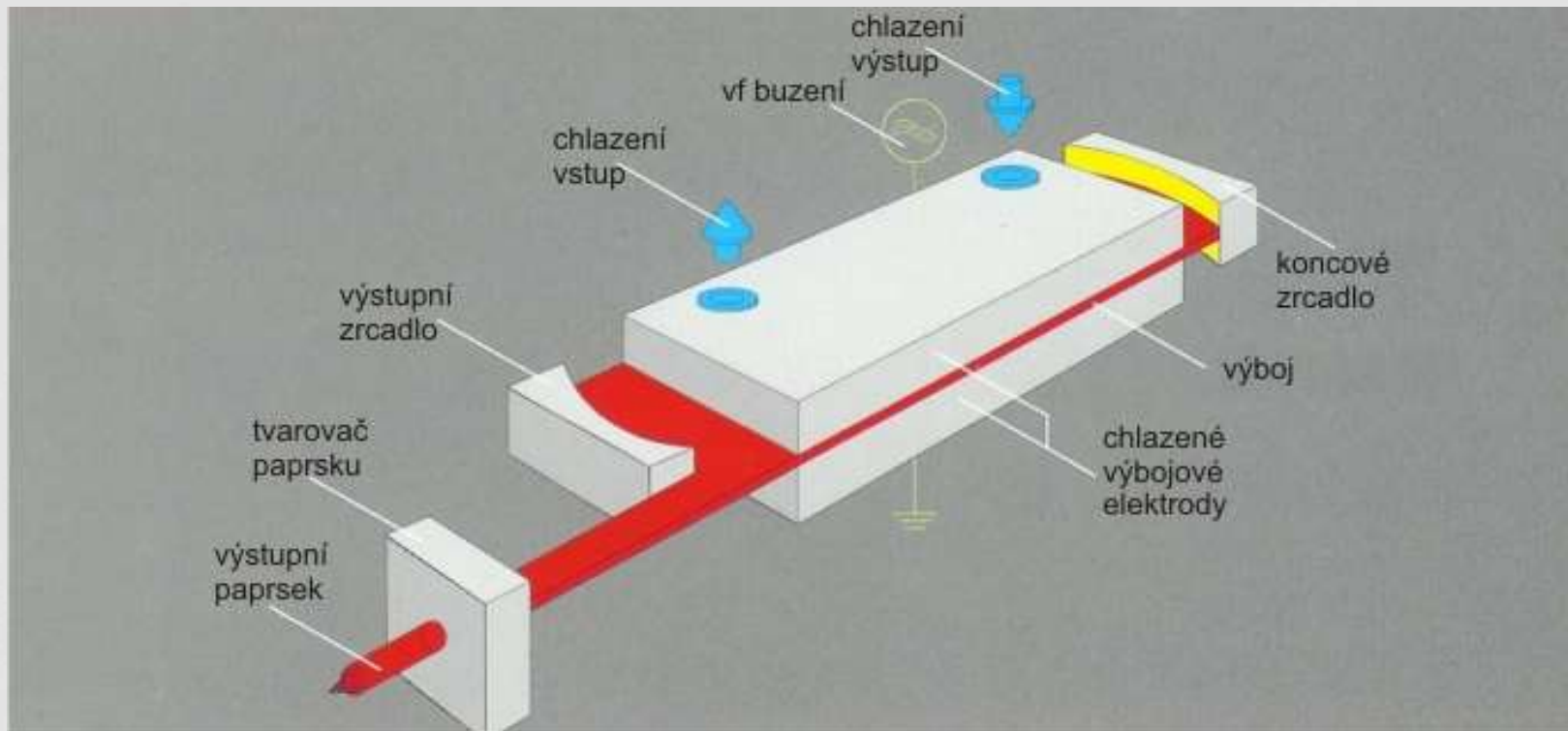

CO₂ laser - konstrukce

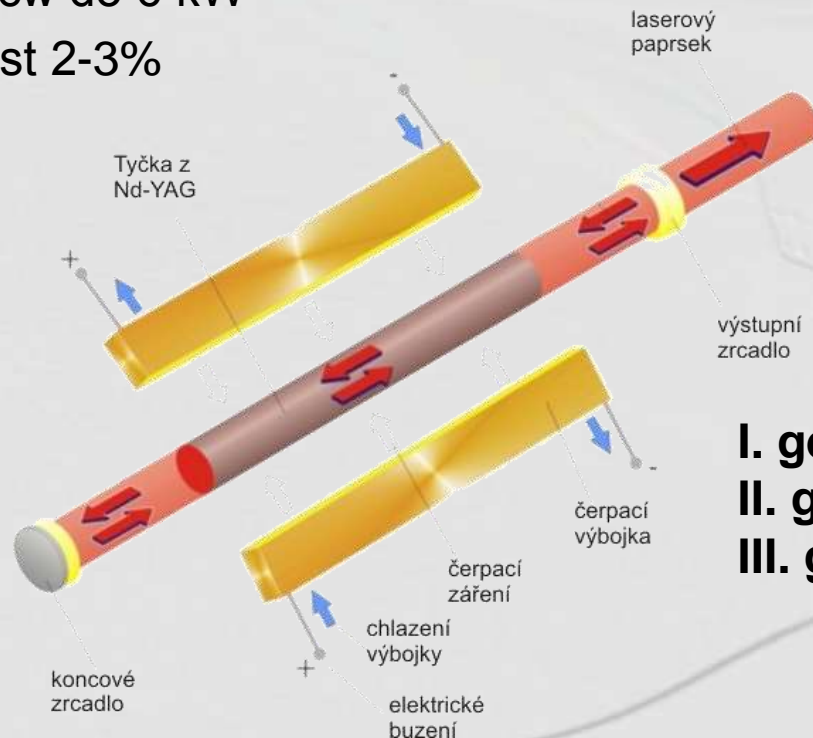

CO₂ laser – difúzně chlazený SLAB

Nd-YAG laser

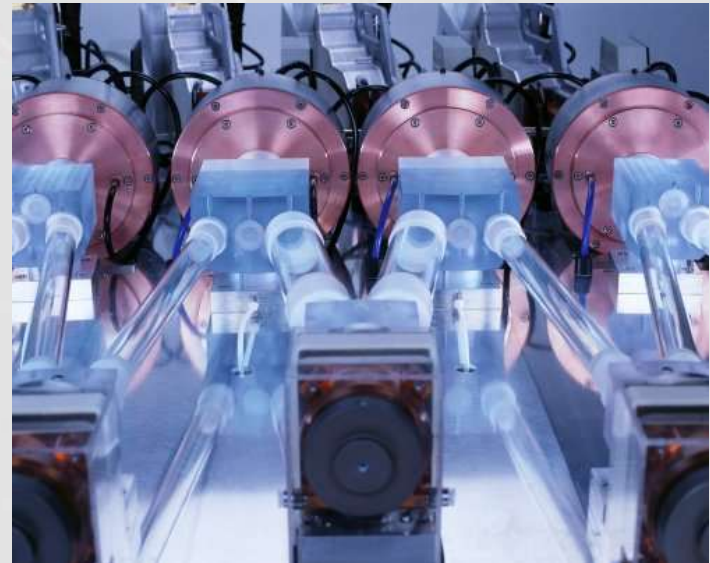
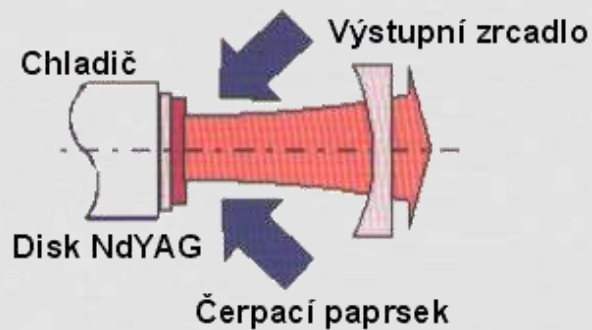
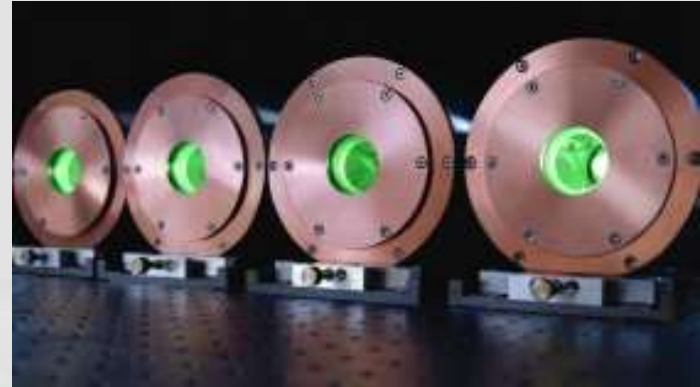
- pevnolátkový laser
- buzení optické (výbojky, polovod. lasery)
- kontinuální i pulzní provoz
- pracovní vlnová délka 1,06 μm
- výkon cw do 6 kW
- účinnost 2-3%

- I. generace - výbojky**
- II. generace - polovodičové lasery**
- III. generace – diskový laser**

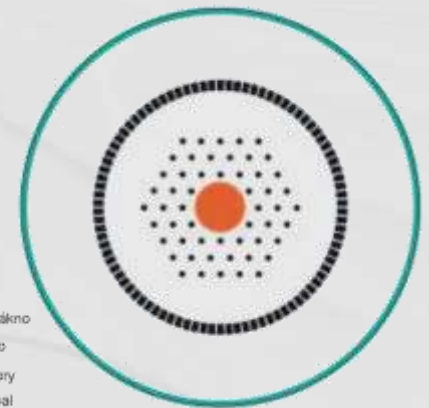
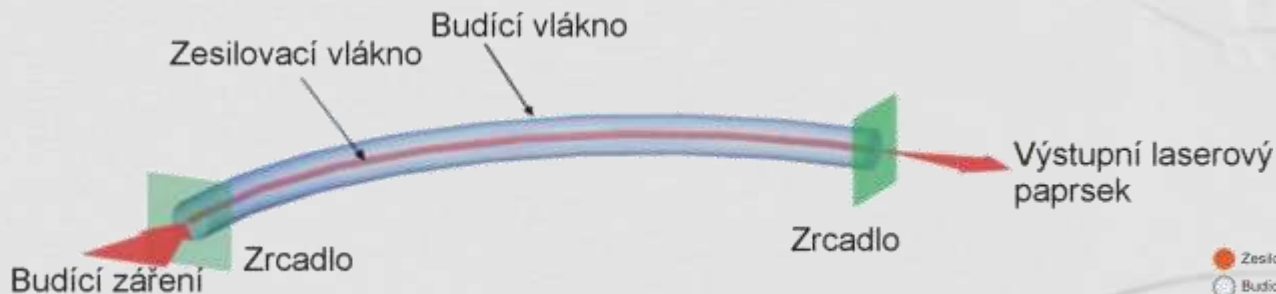
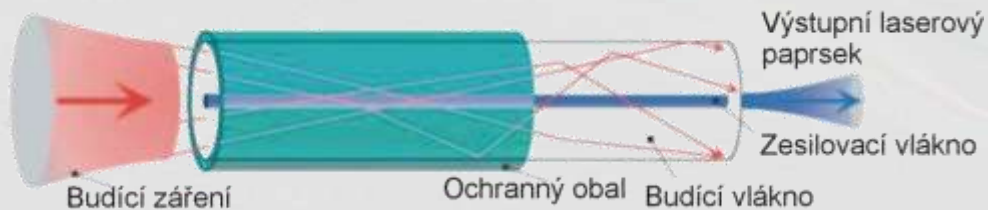
Nd –YAG laser, diskový typ

- Varianta NdYAG laseru
- Lepší stabilita modu
- kompaktnější konstrukce

Vláknový laser

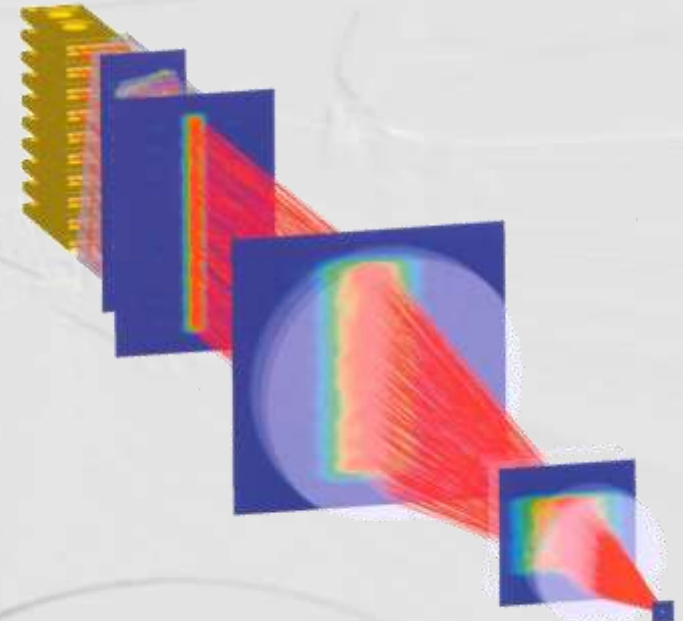
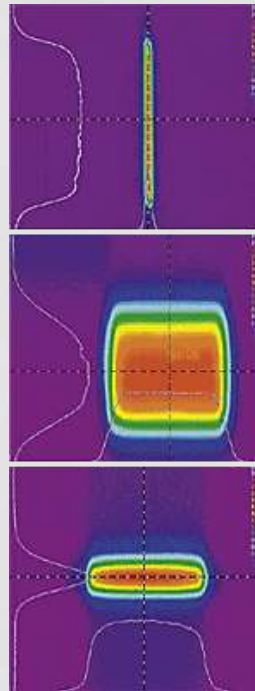
- Vlnová délka $1,07\mu\text{m}$
- Účinnost 35%
- Buzení pomocí LED
- Vysoce kvalitní a stabilní mód
- Modulární uspořádání (1-100 kW)
- Jednoduchá mechanická konstrukce

- Zesilovací vlákno
- Budící vlákno
- Chladicí otvory
- Ochranný obal

Polovodičový laser

- pevnolátkový laser
- buzení průchodem el. proudu
- kontinuální provoz
- vlnová délka okolo 1 μm
- výkon do 10 kW
- účinnost až 40 %

Bezpečnost práce s lasery

- Dle Nařízení vlády č.1/2008 (novela 2010) jsou lasery rozděleny do čtyř tříd
- Lasery z I. třídy neškodí lidskému organizmu
- U laserů z IV. třídy škodí přímé i rozptýlené záření
- Všechny průmyslové lasery patří do IV. třídy
- Musí být na nich být příslušné označení
- Zrak se chrání speciálními brýlemi
- Při splnění specifikovaných technických podmínek lze lasery vyšších tříd přeřadit do I. třídy
- Každý laser musí mít Provozní řád

